KAWALEROWIE, DAMA I TUREK
MAJOLIKA Z MONTELUPO ZE ZBIORÓW FUNDACJI TERESY SAHAKIAN

Zamek Królewski w Warszawie
pałac Pod Blachą

komisarze: Katarzyna Połujan, dr Anna Szkurłat
komisarz organizacyjny: Anna Małecka

Prezentowane na wystawie 32 talerze majolikowe z przedstawieniami figuralnymi w późnym stylu *istoriato* z Montelupo we Włoszech stanowią część pierwotnego zbioru Teresy Sahakian, w skład którego wchodziły także talerze dekorowane wzorami geometrycznymi, wyprodukowane w tym ośrodku wytwarzania majoliki w ostatniej ćwierci XVI w.

Tak duży jednorodny zespół majoliki z Montelupo jest unikatowy w porównaniu ze znanymi kolekcjami europejskimi, również muzealnymi.

Montelupo to jeden z najbardziej znanych ośrodków ceramicznych we Włoszech, położony ok. 20 km na południowy zachód od Florencji, w którym wyroby z majoliki, głównie z motywami roślinnymi i geometrycznymi, zaczęto produkować już w drugiej połowie XIII w. Na początku XVI w. jako elementy zdobnicze wprowadzono bardziej rozbudowane ornamenty groteski i arabeski oraz detale uzbrojenia, a nieco później – włączono także style: *istoriato*, *graffito* oraz *compendario*.

Pod koniec XVI w. ceramicy z Montelupo przekształcili styl *istoriato* (zwany późnym *istoriato* lub *pittura caricata*), upraszczając motywy i przedstawienia figuralne, utrzymane w tonacji ograniczonej do żółci, pomarańczy / ugru, błękitu, zieleni i bieli.

Zdobiono w ten sposób przede wszystkim talerze i półmiski, pełniące funkcje czysto dekoracyjne. Bardzo popularne stały się *arlecchicini* – groteskowe przestawienia postaci z komedii *dell'arte*. Ukazywano także żołnierzy na koniach, sporadycznie – osoby duchowne i kobiety, na tle symbolicznie zarysowanego krajobrazu, niekiedy wzbogaconego elementami architektury. Sceny te prezentowano na jednorodnym żółtym tle, które wypełniało trzy czwarte, a sporadycznie – niemal całą powierzchnię talerza. Ograniczał je niewielki pas nieba u góry, a u dołu – pas zieleni i wyboista droga (z zaznaczonymi licznymi kamieniami tworzącymi niejako wzór dekoracyjny). Dopełnieniem symbolicznego pejzażu były schematycznie zarysowane niebieskie góry.

Talerze zdobione w schyłkowym stylu *istoriato* ze zbiorów Fundacji Teresy Sahakian wykonano w pierwszej tercji XVII w. Ich zróżnicowany poziom artystyczny, wielkość i dekoracja spodniej strony świadczą o pochodzeniu z kilku różnych warsztatów ceramicznych.

Dekoracja talerzy uwzględnia kilka grup tematycznych: sceny militarne, sceny rodzajowe oraz przedstawiające zabawę i komedię *dell'arte*. Do pierwszej należą przedstawienia chorążych; halabardników, doboszy, żołnierzy na koniach oraz sceny pojedynku. Z codziennym życiem związane są m.in. postaci rolników, osoby grające w piłkę oraz kobiety z różnymi atrybutami.

W zespole talerzy wyróżnia się jeden zdobiony wyobrażeniem Turka jadącego konno.

Wystawę, która nie ma określonej daty zakończenia (prezentowana będzie co najmniej przez pół roku), można oglądać na wystawie kobierców wschodnich z kolekcji Fundacji Teresy Sahakian.

Source URL:
https://zamek-krolewski.pl/strona/wizyta/899-kawalerowie-dama-i-turek-majolika-z-montelupo-ze-zbiorow-fundacji-teresy-sahakian